महाराष्ट्र ग्रंथोत्तेजक सं
(डे. व्हः ट्रा. स
११३३, सदाशिव पेठ,
क०/९३०

मराठी शुद्ध-शब्द-सूचि

लेखक

त्र्यम्बक रामचन्द्र दामले
कु. सुधा वि. अर्जुनवाडकर

★

किंमत दोन रुपये

महाराष्ट्र ग्रंथोत्तेजक संस्था, पुणे
(र. व्ह. ट्रा. सोसायटी, पुणे)
११३३, सदाशिव पेठ, पुणे ३०

(मुद्रण करतांना कांही अक्षरें उडाल्यामुळे ते शब्द पुढीलप्रमाणे दुरुस्त करून वाचावेत — लेखक)

पृष्ठ	अशुद्ध	शुद्ध
१	अग*	अंग*
१	अत:स्थिति*	अंत:स्थिति*
१	अंतस्थ*	अंत:स्थ*
१	अत्युच्च	अत्युच्च*
१	अधूक	अंधूक
१	अनसूया	अनसूया*
२	अमानु*	अमानुष*
३	एकाकी	एकाकी•*
५	गणितज्ञ	गणितज्ञ*
९	नियमित	नियमित*
९	निरयण	निरयण*
१३	बिरुद	बिरुद*
१४	मयूरासन	मयूरासन*
१७	वयातीत*	वयातीत
१८	विवक्षित	विवक्षित*
२३	तु*	हेतु*

श्री. कार्यवाह, महाराष्ट्र ग्रंथोत्तेजक सभा यांस
अभिप्रायार्थ-अवलोकनार्थ
- लेखक - त्र्यं. रा. दामले
सुधा अर्जुनवाडकर
दि. २११।५८

मराठी शुद्ध-शब्द-सूचि

महाराष्ट्र ग्रंथोत्तेजक संस्था, पुणें
(हे. ...)
१३३३, सदाशिव पेठ, पुणें ३०

लेखक

त्र्यम्बक रामचन्द्र दामले

कु. सुधा वि. अर्जुनवाडकर

★

किंमत दोन रुपये

प्रकाशिका :

कु. सुधा वि. अर्जुनवाडकर

१०८ / ब, तावरे-निवास, पर्वती, पुणे ९.

*

सर्व हक्क लेखकांच्या स्वाधीन

प्रथमावृत्ति : १९७४

*

मुद्रक :

पं. वसन्त अनन्त गाडगीळ

श्रीशारदा-मुद्रण-सिद्धि-मन्दिरम्

पुणें ३०.

महाराष्ट्र ग्रंथोत्तेजक संस्था, पुणे
(डे. व्ह. ... पुणे)
११३३, सदाशिव पेठ, पुणे ३०

प्रस्तावना

शिकणाऱ्या सर्व लोकांकरिता शुद्ध शब्दांची ही सूचि तयार केली आहे. हल्ली शाळांतून 'शुद्धलेखन' शिकवीत नसल्यामुळे विद्यार्थिवर्गाची फार मोठी हानि झाली आहे. तशांतच सांप्रत शाळांतून संस्कृतची हकालपट्टी झाल्यामुळे विद्यार्थ्यांना संस्कृत शब्द कोणता, त्याचें ऱ्हस्व-दीर्घत्व कसें; मराठी शब्द कोणता, त्याचें ऱ्हस्व-दीर्घत्व कसें; संधि, समास कसे होतात वगैरे गोष्टी कळेनाशा झाल्या आहेत. विशेषतः वर्तमानपत्रांच्या किंवा बुक-वर्कच्या छापखान्यांतून जे मुद्रित-शोधक (प्रूफ-करेक्टर्स) असतात, ते अशाच विद्यार्थिवर्गांतून आलेले असल्यामुळे, त्यांनाही व्यवसायांत शब्दांच्या शुद्ध स्वरूपाविषयी संभ्रम निर्माण होतो, असा अनुभव आहे. तो दूर व्हावा व सर्व लोकांना – मुद्रक, प्रकाशक, लेखक, विद्यार्थी, मुद्रित-शोधक यांना – शब्दांच्या शुद्ध स्वरूपाची ओळख होऊन त्यांच्या लिहिण्यांत एकसूत्रीपणा व शुद्धता यावी याकरिता ही शुद्ध शब्दांची सूचि तयार केली आहे.

ही सूचि तयार करतांना पुढील धोरण स्वीकारलें आहे —

(१) संस्कृत तत्सम शब्द त्यांच्या मूळ स्वरूपांत दिले असून, त्यांच्यापुढे * अशी खूण केली आहे. इन्नन्त शब्दांच्या पुढे • अशी खूण केली आहे.

(२) जे संस्कृत तत्सम शब्द इकारान्त व ईकारान्त दोन्ही प्रकारचे आहेत, ते तसेच दाखविले आहेत; तथापि आमच्या मतें इकारान्त शब्दांना प्राधान्य द्यावें; कारण ते प्रथम तयार होतात व त्यांवरूनच ईकारान्त रूपें तयार होतात.

(३) या सूचींतील संस्कृत शब्दांची शुद्धता प्रायः संस्कृत व्याकरणावर आधारलेली आहे. काही ठिकाणीं तर आम्ही प्रति-पदविधीचाही अंगीकार केला आहे. पाणिनीने विशिष्ट शब्द

उच्चारून जे कार्य सूत्रांत सांगितलेलें असतें, त्यास 'प्रतिपदविधि' म्हणतात. याप्रमाणे आम्ही राष्ट्रिय, यज्ञिय, युवति हे शब्द शुद्ध मानले आहेत. संस्कृतनिष्ठता इतकी असावी कीं नसावी या बाबतींत मतभेद होण्याची शक्यता आहे; तथापि आमच्या विचार-सरणीनुसार आम्ही ही सूचि तयार केली आहे.

हें झालें संस्कृत तत्सम शब्दांच्या बाबतींत; पण जे संस्कृता-पासून स्वरूपान्तर झालेले म्हणजे तद्‌भव शब्द, किंवा जे मूळचेच मराठी, कानडी, फार्शी किंवा इंग्रजी भाषांतून मराठींत रुळलेले आहेत, त्यांच्या बाबतींत मराठी व्याकरण-प्रक्रियेचे संस्कार लागू होतात, असें मानलें आहे. यांना आपण संस्कृतेतर शब्द म्हणूं. त्यांचें शुद्ध स्वरूप म्हणजे ऱ्हस्व-दीर्घत्व पुढील नियमांस अनुसरून ठरविलें आहे—

(१) संस्कृतेतर शब्दांतील अन्त्य इकार, उकार दीर्घ असतात. उदा.– साडी, पाटी, लाडू, चेंडू इत्यादि.

(२) संस्कृतेतर अकारान्त शब्दांतील उपान्त्य इकार, उकार दीर्घ असतात. उदा.– वीट, विहीर, सूप, गूळ इत्यादि.

(३) संस्कृतेतर अकारान्तेतर शब्दांतील उपान्त्य इकार, उकार ऱ्हस्व असतात.उदा. –खिसा, दिवा, जरुरी, मजुरी इत्यादि.

(४) संस्कृतेतर शब्दांतील अन्त्य व उपान्त्य स्वरामागील इकार, उकार ऱ्हस्व असतात. उदा.– फिकीर, खिचडी, तिरपा, जुलूम, खुलासा, हुकूम इत्यादि.

(५) मूळ शब्दांना प्रत्यय लागून त्यांचीं विशेषणें किंवा नामें बनतात. अशा वेळीं—

(अ) मूळ शब्द अकारान्त असेल व उपान्त्य जागीं ई-ऊ असतील तर प्रत्यय लागल्यानंतर चौथ्या नियमाप्रमाणे ते ईकार व ऊकार ऱ्हस्व होतात. उदा.–जमीन–जमिनदार, जामीन–

जामिनकी, पीळ–पिळदार, धूळ–धुळवड, पाऊल–पाउलवाट, एकूण – एकुणतीस वगैरे.

(ब) मूळ शब्दाच्या अन्तीं ई-ऊ असतील तर प्रत्यय लागल्यानंतर त्यांच्या स्वरूपांत बदल होत नाही. उदा.–जाळी–जाळीदार, काडी–काडीमात्र, शिपाई–शिपाईगिरी, जादू–जादूगार, पैलू–पैलूदार, दारू–दारूबाज इत्यादि.

(क) मूळ शब्दाला प्रत्यय लागल्यावर पुन्हा त्यापुढे दुसरा प्रत्यय लागल्यास, पहिल्या शब्दस्वरूपांत बदल होत नाही. उदा.–पद्धत–पद्धतशीर–पद्धतशीरपणें, किफायत–किफायतशीर–किफायतशीरपणें, समजूत–समजुतदार (५ अ)–समजुतदारपणें इत्यादि.

(६) हुशार, पोशाख वगैरे यावनी शब्दांत तालव्य व्यंजन आहे, असें कै. प्रा. माधवराव पटवर्धन यांनी आपल्या फार्शी-मराठी कोशांत स्पष्ट म्हटलें आहे; तें त्यांचें म्हणणें आम्हीं ग्राह्य मानलें आहे.

या सूचींत सुमारें पंधराशे शब्द दिले आहेत. या शब्दांची शुद्धता व शब्दांतील ऱ्हस्व-दीर्घत्व ठरविण्याच्या कामीं आम्हांस श्री. शं. रा. ऊर्फ मामाराव दाते यांचें मार्गदर्शन फार उपयोगीं पडलें. आम्ही त्यांचे ऋणी आहोंत. तसेंच छपाईचें काम वेळेवर व चांगलें करून दिल्याबद्दल 'शारदा-मुद्रण-सिद्धि-मंदिरम्'चे पं. वसन्तराव गाडगीळ यांना धन्यवाद !

१२३२ सदाशिव पेठ,
शिवाजी-मंदिर-पिछाडी,
पुणें ३०.

त्र्यं. रा. दामले
माजी अध्यापक मुद्रण-शिक्षण विद्यालय, पुणें.
माजी मुद्रित-शोधक 'केसरी', पुणें.

कु. सुधा वि. अर्जुनवाडकर
१०८/ब, तावरे-निवास,
पर्वती, पुणें ९.
मुद्रित-शोधिका 'शारदा' संस्कृत पाक्षिक, पुणें;
मिनिमित्र-शालीना प्रकाशन, 'सकाळ', पुणें.

मराठी शुद्ध-शब्द-सूचि

अ

अकस्मात्*
अकालिक*
अकांडतांडव*
अंकुर*
अंकुश*
अकृत्रिम*
अक्रिय*
अखंडित*
अगणित*
अंग*
अंगठा
अंगांगिसंबंध*
अंगीकार*
अंगीकृत*
अग्निहोत्री•*
अग्रणी*
अचूक*
अंजलि*
अजमास
अजस्र*
अजिबात
अजिजी
अटवि-वी*
अट्टहास*
अठ्ठ्याऐंशी
अणीदार
अणुरेणु*
अंतःस्थिति*
अंतश्चक्षु*
अंतःसाल
अंतःकवच*
अंतःकोन
अंतःस्थ*
अंतश्चेतना*
अतिथि*
अंतिम*
अतीत*
अतीव*
अत्याधुनिक*
अत्यावश्यक*
अत्युच्च*
अद्‌भुत*
अंधकार*
अंधळा
अंधश्रद्धा*
अधीत*
अधीन*
अधीर*
अधीश*
अधूक
अध्वर्यु*
अनसूया*
अनामत
अनावश्यक*
अनावृत*
अनिर्णीत*
अनीतिमान्*
अनुगृहीत*
अनुदानित*
अनुयायी•*
अप्रतिम*
अब्रू
अब्रूदार
अभिवृद्ध्यर्थ*
अभीप्सित*
अभीष्ट*
अभ्यसनीय*
अभ्यासू
अमदानी

अमानु ★
अमुक★
अरिष्ट★
अलीक★
अलीकडे
अल्पसंख्याक★
अवनि–नी★
अवमूल्यन★
अवशिष्ट★
अविच्छिन्न★
अश्रु★
अष्टग्रही★
असुर★
असूया★
अहल्या★
अहित★
अक्षता★
अक्षौहिणी★

आ

आकुंचित★
आकृति★
आखूड
आग्नेय★
आगंतुक★
आंतरराष्ट्रीय★
आतशबाजी
आतुर★
आत्यंतिक★
आध्यात्मिक★
आनुवंशिक★
आनुषंगिक★
आमिष★
आयुष्मान् ★
आरति★
आलीशान
आशीर्वाद★
आश्विन★
आसक्ति★
आसुरी★
आहेर

इ

इंगित★
इच्छित (विशेषण) ★
इच्छुक★
इयत्ता★
इशारा
इष्टि★

ई

ईदृश★
ईप्सित★
ईशान्य
ईर्ष्या★
ईक्षण★

उ

उक्ति★
उच्च★
उच्चाटन★
उच्चार★
उच्छ्वास★
उच्छिष्ट★

उच्छृंखल★
उज्ज्वल★
उज्झित★
उणीव
उणिवा
उत्कृष्ट★
उत्क्रान्ति★
उदधि★
उदासीन★
उदीम
उद्धृत★
उद्ध्वस्त★
उद्भिज्ज★
उद्भूत★
उद्योगीकरण★
उन्मेष★
उपजीवी●★
उपनिषद्★
उपनीत★
उपस्थिति★
उपाहारगृह★
उपर्युक्त★
उबदार
उरःस्थ★
उर्वी★
उल्लिखित★
उशीर
उशिरा
उश्शाप
उष्ण★
उष्णीष★

ऊ

ऊर्जितावस्था★
ऊर्ध्व★
ऊर्फ
ऊब
ऊर्मि★
ऊर्मिला★
ऊरु★
ऊहापोह★

ऋ

ऋजु★
ऋणी●★
ऋत्विज्★
ऋषि★

ए

एकपत्नीकत्व★
एकाकी★
एकात्मता★
एक्क्याऐंशी
एखादा

ऐ

ऐकभाषिक★
ऐकमत्य★
ऐकात्म्य★
ऐकांतिक★
ऐकीव
ऐंशी

ओ

ओढघस्त

औ

औदासीन्य*
औद्धत्य*

क

कंजूष
कठीण
कदली*
कदाचित्*
कंदुक*
कनिष्ठ*
कनीनिका*
कबुतर
करांगुलि–ली*
करुण*
करेणु*
कर्तरि*
कर्पूर*
कर्ममार्गी•*
कर्मयोगी•*
कर्मणि*
कर्मिष्ठ*
कवि*
कष्टाळू
कस्तूरी*
काख
काटूक
काठिण्य
कामसू
कामुक*
कायदेशीरपणे
कारकीर्दीत
कारुणिक*
कार्तिक*
कालिदास*
काशिनाथ*
किमती
किल्बिष*
कीदृश*
कीर्ति*
कीर्तिमान्*
कुटिल*
कुटि–टी*
कुटुंबी•*
कुटुंबीय*
कुतूहल*
कुरकूर
कुलवधू*
कुष्ठ*
कुक्षि*
कृतिवीर*
कृत्रिम*
कृषीवल*
कोटि– टी*
कोटयधीश*
कोटयवधि*
कोन
कोनाकोपरा
कोपिष्ठ*
कोशीस
केंद्रीय*
कौमारावस्था*
कौटुंबिक*
कौतुक*
कौतूहल*
कौमुदी*

ख

खचित (मढलेले)*
खचीत (खरोखर)
खजील
खनि–नी*
खंडन*
खंबीर
खर्चीक
खाजगी
खुबीदार
खुश्कीचा
खूश
ख्याति*

ग

गणती
गणितज्ञ
०गणीक
गरुड*
गर्विष्ठ*
गांजणूक
गांभीर्य*
गायत्री*
गालि*
गुणिजन*
गुद्द्याला
गुपित*
गुरु*
गुरुवार*
गृहीत*
गोपी*
गोपुर*
गोशवारा
गोशा
गौरी*
ग्रंथकर्त्री*
ग्रथित*
ग्रामीण*

घ

घटीयंत्र*
घनश्याम*
घनिष्ठ*
घरकूल
घातुक*
घायकूत
घाशीव
घोकीव
घोटीव

च

चकित*
चक्रपाणि*
चक्रवर्ती•*
चक्रव्यूह*
चक्रापत्ति *
चंचु–चू*
चतुर*
चतुर्थी*
चतुःशृंगी*
चतुष्खंड*
चतुःसूत्री*
चतुरस्त्र*

चंपू★
चमू★
चरु★
चविष्ट
चश्मा
चषक★
चक्षुःश्रवा★

चाबूक
चाहूल
चिकीर्षा★
चिकीर्षु★
चिंधूक
चिरस्थायी◆★
चिरायु★

चिरूट
चुटपूट
चुणूक
चेटूक
चौथा
चौऱ्याऐंशी
च्युति★

छ

छातीठोक
छापील
छुरि★

ज

जगतीतल★
जटायु★
जटिल★
जडित★
जननी★
जपणूक
जमिनदार
जयंती★
जरूर
जरुरी
जलधि★
जवळीक
जळीत
जळू
जागरूक★

जागतिक★
जागृती
जाचणूक
जाज्वल्य
जाणीव
जाणूनबुजून
जाति★
जादूगिरी
जामीन
जामिनकी
जायापती★
जालीम
जासूद
जाहिरनामा

जिकीर
जिगीषा★
जिन्नस
जिनसांना
जिवापाड
जिष्णु★
जिज्ञासु★
जीमूत★
जीवदान★
जैमिनि★
जोखीम
जोगीण
ज्येष्ठ★
ज्वालाग्राही◆★

झ

झंझावात★ झुडूप झुळूक

ट

टरबूज टाइप टाइम टिपूस

ठ

ठरावीक
ठिसूळ

ड

डबीर
डोईजड

ढ

ढेकूण
ढेकूळ

त

तज्ज्ञ★
तडित्★
तंडुल★
तंतु★
तंतुमय★
तत्कालीन★
तत्त्व★
तथापि★
तदनुषंगिक★
तद्रूप★
तनु★
तपशिलवार
तपस्वी•★
तरणोपाय★

तरु★
तरुण★
तरुणी★
तर्जनी★
ताईत
ताकीद
ताटातूट
ताटूक
तात्कालिक★
तारीफ
तिथि★
तिडीक
तिऱ्हाईत

तिलांजलि★
तुंदिल★
तूष्णीम्★
तृतीया★
तेजस्वी•★
तेज:शिखा★
तोशीस
त्रिकोण★
त्रिभाषिक★
त्रुटि–टी★
त्र्यंबक★
त्र्याऐंशी
त्वरित★

थ

थाली
थालीपीठ

द

दंडपाणि★
दंतपंक्ति★
दंतुर★
दत्तजयंती★
दत्त्वा★
दंदशूक★
दधि★
दधीचि★
दंपती★
दर्दुर★
दर्पोक्ति★
दक्षिणा★
दामोदर★
दारु (लाकूड)★
दारुण★
दारू (पिण्याची)
दारूबंदी
दारूबाज

दासी★
दिलखुशी
दिलगीर
दिवाभीत★
दीनार★
दीप्ति★
दीप्तिमान्★
दीर्घसूत्री●★
दीर्घायुषी●★
दीक्षित★
दुकूल★
दुरित★
दुर्बीण
दुर्मीळ
दुश्मन
दूधदुभतें
दूरदर्शी●★
दूरापास्त★

दूरान्वित★
दूरीकरण★
दूर्वा★
दृढीकरण★
दृश्य★
दृश्यमान★
दृष्टिकोन
दृष्टीआड
देदीप्यमान★
देवी★
देहांत (देह+आंत)
देहान्त (देह+अन्त)★
दैववशात्★
द्युति★
द्वितीय★
द्वित्व★
द्विभाषिक★

ध

धनिक★
धनी●★

धरणि-णी★
धरित्री★

धर्मिष्ठ★
०धर्मीय★

धातु*
धावा
धारिष्ट
धिक्कार*
धीमान्*
धुमाकूळ
धुरंधर*
धुरीण*
धुसफूस
धुळधाण
धूम्रपान
धूर्जटि*
धूलि–ली*
धूसर*
धृति*
धेनु*
धैर्यवान्*
धैर्यशाली◆*
धोबीण
ध्रुवपद*
ध्वनि*

न

नक्शीदार
नजीक
नदी*
नपुंसक*
नर्तकी*
नवीन*
नशीबवान्
नाखूश
नाजूक
नाटयच्छटा*
नादिष्ट
नापीक
नामुश्की
नायकीण
नारी*
नारू
नाविक*
नावीन्य*
नाशवंत
नासधूस
नास्तिक*
नाहीशी
निकटवर्ती◆*
निकष*
निकृष्ट*
निगडित*
निगृहीत*
निग्रही◆*
निघंटु*
निटिल*
निद्राळू
निद्रित*
('निद्रिस्त' अशुद्ध)
निधि*
निपचीत
निपुण*
निपुत्रिक
निबिड*
निमिष*
निमीलन*
नियति*
नियमित
निरंकुश*
निरपराधी◆*
निरयण
निरहंकारी◆*
निरिच्छ*
निरिंद्रिय*
निरी
निरीक्षण*
निरुक्ति*

निरुपम★
निर्ऋति★
निर्जीव★
निर्णीत★
निर्भर्त्सना★
निर्भीड
निविष्ट★
निवृत्ति★
निशीथ★
निश्चिति★

निश्चेष्ट★
निःश्वास★
निषाद★
निष्क्रिय★
निष्ठुर★
निष्पक्षपाती◆★
निःस्पृह★
निःस्वार्थी◆★
निक्षून
नीति★

नीतिमान्★
नीरस★
नीवि★
नूपुर★
नृपति★
नैमित्तिक★
नैयायिक★
नैर्ऋत्य★
न्याहारी
न्यायाधीश★

प

पंक्ति★
पंगु★
पंचगव्य★
पंचाईत
पंच्याऐंशी
पटकूर
पटाईत
पटु★
पठन★
पडीक
पडीत
पढीक
पणतू

पति★
पत्करणें
पत्नी★
पत्नीत्व ★
पत्रकर्त्री★
पत्री
पदवि-वी★
पदाति★
पद्धति-ती★
पयस्विनी★
परकीय★
परमाणु★
परमुलूख

परशु★
पराधीन★
परामर्श★
परिणति★
परिणीत★
परिपूर्ति★
परिषद्★
परिस्थिति★
परीघ
परीट
परीस
परीक्षक★
परीक्षण★

परीक्षा★
पर्जन्यमान★
पर्णकुटि–टी★
पर्याप्ति★
पलीकडे
पशु★
पक्षाघात★
पक्षिवर्ग★
पाईक
पाऊण
पाऊल
पाऊस
पांगुळगाडा
पांघरूण
पाटील
पाटिलकी
पाटीदार
पाठीराखा
पांडुर★
पाणि★
('हात'या अर्थाने)
पाणीदार
पापिष्ठ★
पायधूळ
पायाळू

पारंपरिक
पारितोषिक★
पार्थिव★
पार्वती★
पालवी
पाल्हाळीक
पाश्चात्त्य★
पाळीव
पिठूर
पितामही★
पिपासु★
पिशाच★
पिशुन★
पिष्टमय★
पिस्तूल
पिळणूक
पिळदार
पीकपाणी
पीयूष★
पुंजी
पुंडरीक★
पुण्यवान्★
पुनःशिक्षण★
पुनःसंघटन★
पुमान्★

पुरंदर★
पुंलिंग★
पुष्करिणी★
पुष्पवृष्टि★
पुष्पित★
पूड
पूत★
('पुनीत'अशुद्ध)
पूर्तता★
पूर्ति★
पूर्वापर★
पृथक्करण★
पैलू
पैलूदार
पैशुन्य★
पोटीस
पोशाख
पौर्वापर्य★
पौष्टिक★
प्रकट★
प्रकटीकरण★
प्रकाशमान★
प्रकृति★
प्रख्याति★
प्रगति★

प्रचलित★
प्रचीती
प्रचुर★
प्रज्वलित★
प्रणति★
प्रणयी•★
प्रणाली★
प्रणीत★
प्रतिवादी•★
प्रतियोगी•★
प्रती (पुस्तकाच्या)
प्रतीक★
प्रतीति★
प्रतीप★

प्रतीयमान★
प्रतीक्षा★
प्रत्यूष★
प्रत्यूह★
प्रदक्षिणा★
प्रभृति★
प्रवीण★
प्रशस्ति★
प्रसक्ति★
प्रसंगवशात्★
प्रसंगोपात्त★
प्रसूति★
प्राचीन★

प्राचुर्य★
प्राणिजन्य★
प्राणिजीवन★
प्रातःकर्म★
प्रात्यक्षिक★
प्राप्ति★
प्रायोपवेशन★
प्रावीण्य★
प्रीति★
प्रीत्यर्थ★
प्रेमिजन★
प्रेरित★
प्रौढि★

फ

फडतूस
फणींद्र★
फलद्रूप
फलश्रुति★
फसवणूक

फाजील
फाजिलपणा
फाल्गुन★
फिकीर

फितूर
फितुरी
फुटीर
फोडीव

ब

बकासुर★
बगिचा
बटीक

बंदि-दी★
बंदिवान्★
बंदूक

बधिर★
बंधु★
बलिदान★

- बलिष्ठ*
- बलीवर्द*
- बहीण
- बहुधा*
- बहुव्रीहि*
- बहुपत्नीकत्व*
- बक्षीस
- बाईल
- बाइलबुद्धि
- बातचीत
- बारीक
- बाहु*
- बिंदु*
- बिरुद
- बिलकूल
- बीभत्स*
- बीमार
- बुडीत
- बुद्धिमत्त्व*
- बुद्धिमान्*
- बुद्ध्या*
- बुद्रूक
- बुबूळ
- बुरूज
- बुरूड
- बेछूट
- बेडूक
- बेदिल
- बेमालूम
- बेसूर
- बेहोश
- ब्याऐंशी
- ब्रह्मर्षि*

भ

- भक्ति*
- भगवती*
- भगिनी*
- भगीरथ*
- भंगुर*
- भयचकित*
- भयाकुल*
- भयातुर*
- भरती
- भरपूर
- भरभरीत
- भरीव
- भवानी*
- भस्मासुर*
- भस्मीकरण*
- भक्ष-भक्ष्य*
- भाऊबंदकी
- भाऊबीज
- भाकीत
- भागीदार
- भागीरथी*
- भाग्यशाली•*
- भानु*
- भाराकुल*
- भारूड
- भाविक*
- भावी•*
- भासमान*
- भासुर*
- भिक्षु*
- भिक्षुक*
- भीषण*
- भुईकोट
- भुईमूग
- भूपति*
- भूमि*

भूमिति★
भूशिर★
भृगु★
भ्रुकुटि–टी★
भ्रूकुटि–टी★
भेसूर
भोगी●★
भ्रमिष्ट
भ्रांति★
भ्रांतिष्ट

म

मगरूर
मगरुरी
मचूळ
मंजरि–री★
मजूर
मजुरी
मंजूषा★
मंडूक★
मति★
मतिमान्★
मत्कुण★
मंत्री●★
मंत्रिमंडळ★
मथितार्थ★
मंदिर★
मद्यपी
मधु★
मध्यवर्ती●★
मध्याह्न★
मनःकामना★
मनःस्थिति★
मनस्वी●★
मनीषा★
मनु★
मयूख★
मयूरासन
मरुत्★
मलूल
मल्लिनाथ★
मशीद
मशीन
महती★
महर्षि★
महार्घता★
महाराष्ट्रीय★
मही★
महीपति★
महीपाल★
मागमूस
मांगलिक★
मांडलिक★
माणूस
माणुसकी
मातुश्री
माधुकरी★
मानगूट
मानी●★
मायावी●★
मायाळू
मायिक★
मारुति★
मार्जनी★
मार्मिक★
मालिन्य★
मालूम
माशूक
माहात्म्य★
माहीत
माहिती
माहितगार

मितभाषी◆★
मितव्ययी◆★
मिति★
मिथुन★
मिथ्यात्व★
मीनाक्षी★
मीमांसक★
मुकुट★
मुक्तच्छंद★
मुक्ति★
मुंगूस
मुडदूस
मुंडन★
मुतालिक
मुद्दल
मुद्दलाची

मुद्दा
मुद्द्याची
मुनि★
मुनीम
मुमुक्षु★
मुमूर्षा★
मुमूर्षु★
मुरारि★
मुरूम
मुलूख
मुलुखगिरी
मुश्कील
मुष्टि★
मुळूमुळू
मूर्ति★
मूर्तिमान्★

मूल्यवान्★
मूषक★
मृदंग★
मृन्मय★
('मृण्मय' अशुद्ध)
मेघश्याम★
मेतकूट
मेदिनी★
मेंदू
मेरु★
मेहूण
मैथुन★
मोकळीक
मोतीबिंदु
मोहित★
मोहीम

य

यकृत्★
यच्चयावत्★
यति★
यवनी★
यशस्वी◆★
यज्ञपशु★

यज्ञिय★
यामिनी★
यावनी★
युक्ति★
युगल★
युति★

युध्यमान★
युवति★
योगी◆★
योगिराज★
योनि–नी★
योषित्★

र

रक्कम
रकमेचा
रखरखीत
रंगभूमि*
रंगवल्लि–ल्ली*
रंगावृत्ति*
रजनि–नी*
रज:कोश*
रज:पिंड*
रज:पेशी*
रज्जु*
रंजीस
रति*
रतीब
रथी•*
रन्ध्रान्वेषी•*
रफूगार
रमणी*
रवि (सूर्य)*
रवी (घुसळण्याची)
रश्मि*
रसभरित*
रसरशीत
रसवंती
रसिक*
रसीद
रहित*
राऊळ
राखीव
रागीट
राजनीति*
राजर्षि*
राजीखुशीने
राजीनामा
राज्यक्रांति*
राशि*
राष्ट्रिय*
राष्ट्रियीकरण*
राहणी
राहु*
रिपु*
रुक्मिणी*
रुखरूख
रुचि*
रुचिर*
रुजू
रुधिर*
रूक्ष*
रूढि*
रूपवती*
रूपवान्*
रेखीव
रेणु*
रेती
रेशीम
रोगी•*
रोगिष्ट
रोहिणी*

ल

लघिष्ठ*
लघु*
लघुतम*
लज्जाळू
लब्धि*
लवचीक

लळीत
लक्ष्मी*
लाकूड
लांगूल*
लाजाळू
लालूच
लिपि–पी*
लुडबूड
लेजीम
लोकहितैषी•*
लोभी•*
लोभिष्ट
लोलुप*
लौकीक (प्रसिद्धि)

व

वकील
वकिली
वंचित*
वजीर
वजिरी
वडील
वडिलकी
वधू*
वधूवर*
वनवासी•*
वनस्पति*
वपु*
वयातीत
वरिष्ठ*
वर्गीकरण*
वर्गीय*
वर्तूळ
वर्धिष्णु*
वल्मीक*
वसति*
वसतिगृह*
वस्तु*
वागणूक
वागीश्वरी*
वाग्मी•*
वाचिवीर*
वाणी (वाचा)*
वाताहत*
वांति*
वातूळ
वापि–पी*
वामकुक्षि*
वायु*
वारि*
वारुणी*
वारूळ
वार्ताहर*
वाल्मीकि*
वावदूक*
वांशिक*
०वासीय*
वासुकि*
वास्तविक*
वाहतूक
विकारी•*
विकिरण*
विकृति*
विक्री
विक्रीकर
विख्याति*
विजयी•*
विजिगीषु*
विदुषी*
विद्यमान*
विद्यार्थी•*
विद्यार्थिगृह*
विद्युदुत्पादन*

विद्वत्त्व*
विद्वान्*
विधि*
विधुर*
विनंती
विनीत*
विपत्ति*
विपरीत*
विपुल*
विभक्तिप्रत्यय*
विभु*
विभूति*
विभूतिमत्त्व*
विमर्श*
विमुख*
('विन्मुख' अशुद्ध)
विराजमान*
विराट्*
विलासी*•
विलीनीकरण*
विवक्षित*
विवाहित*
विवेकी•*
विशद*
विशदीकरण*

विशिष्ट*
विशीर्ण*
विशुद्ध*
विशेष*
विश्रांति*
विश्रुत*
विश्लेषण*
विश्वासू
विषाद*
विष्ठा*
विष्णु*
विसंगति*
विस्कळीत
विस्मृति*
विहित*
विहीण
विहीर
विज्ञप्ति*
वीचि-ची*
वीतभर
वीरसू*
वृत्तांत
(वृत्त+आंत)
वृत्तान्त
(वृत्त+अन्त)*

वृत्ति*
वृद्धि*
वृद्ध्यर्थ*
वृश्चिक*
वृक्षच्छाया*
वृक्षराजि-जी*
वेणि-णी*
वेणु*
वेत्रधारी•*
वेदमूर्ति*
वेदवाणी*
वेदांत (वेद+आंत)
वेदान्त
(वेद+अन्त)*
वेदान्ती•*
वेदि-दी*
वेष्टन*
वेष्टित*
वेळू
वैकुंठवासी•*
वैचारिक*
वैखरी*
वैतरणी*
वैदिक*
वैदू

वैदूर्य★
वैधृति★
वैपुल्य★
वैयक्तिक★
वैयर्थ्य★
वैयाकरण★
वैरी◆★
वैरूप्य★
वैवाहिक★
वैशिष्ट्य★
वैशिष्ट्यीकरण★
व्यक्ति★
व्यक्तिमत्त्व★
व्यंग्यचित्र★
व्यतीत★
व्याघ्री★
व्याजोक्ति★
व्याधिष्ट
व्यासंगी◆★
व्युत्पत्ति★
व्यूह★

श

शकल★
शकुन★
शकुनि★
शंकु★
शक्ति★
शक्तिमान्★
शचि–शची★
शताब्दी★
शताब्दीपूर्ति★
शतायु★
शत्रु★
शनि★
शनैश्चर★
शब्दयोगी◆★
शंभु★
शमीपूजन★
शय्या★
शरच्चंद्र★
शरधि★
शरीरी◆★
शर्वरी★
शशी◆★
शाऐंशी
शाखी◆★
शांति★
शांतिपाठ★
शापित★
शाबीत
शाब्दिक★
शारीरिक★
शार्दूल★
शालीन★
शालीय★
(‘शालेय’ अशुद्ध)
शालू
शाल्मलि-ली★
शाश्वती★
शास्त्री◆★
शाहीर
शिखी◆★
शिपाईगिरी
शिबिर★
शिर:कोन
शिरच्छेद★
(शिर+छेद)
शिरश्छेद★
(शिरस्+छेद)
शिरीष★
शिशु★
शिष्ट★
शीतांशु★
शीर

शीलवान्★	शेषशायी◆★	श्रुति★
शुचि★	शोकाकुल★	श्रेणि–णी★
शुचिर्भूत★	शौक	श्रेष्ठ★
शुद्धि★	श्मशान★	श्रेष्ठी (शेठजी)◆★
शुद्धीकरण★	श्मश्रू★	श्रोत्रिय★
शुश्रूषा★	श्लेष्मल★	श्वशुर★
शूद्र★	श्रद्धालु★	श्वश्रू★
शून्य★	श्रद्धाळू	श्वासोच्छ्वास★
शेतीप्रधान	श्रीमान्★	

ष

षष्टयब्दी★ षष्टयब्दीपूर्ति★ षष्ठी★ षोडश★

स

संकीर्ण★	सटीक★	संदूक
सक्ती (जुलूम)	संतति★	सद्‌गुरु★
संक्रांति★	सती★	सदाशिव★
सक्रिय★	संतोषी◆★	सद्यःस्थिति★
सकृत्★	सत्य★	संधि★
सखी★	सत्यदर्शी◆★	संधिसाधू
संगति★	सत्यभाषी◆★	संन्यासी◆★
संगृहीत★	सत्यवादी◆★	संपत्ति★
संघटन★	सत्यान्वेषण★	संपत्तिमान्★
संचित★	सत्त्याऐंशी	सपत्नीक★
संचारी◆★	सत्याग्रही◆★	सप्तग्रही★
सचिव★	सत्त्व★	सप्तपदी★

सप्तशती★
संप्रति★
संप्रदाय★
संप्राप्ति★
संबंधी●★
सबूर
सबुरी
संमति★
समाकुल★
समाधि★
समाधिस्थ★
समाप्ति★
समायिक★
समिति★
संमिलित★
समीकरण★
समीप★
समीक्षण★
समीक्षा★
संमुख★
समुन्नति★
समूळ
समृद्धि★
सम्यक्★
सम्राज्ञी★
संयमी●★

संयोगी●★
सरणी-णि★
सरस्वती★
सराईत
सरोजिनी★
सर्जनशीलता★
सर्वंकष★
सर्वसाक्षी●★
सर्वांगीण★
संलग्न★
सलिल (पाणी)★
संवादी●★
संशयित★
संशयी●★
संसारी●★
संसिद्धि★
संस्कृति★
संहृति★
सहवासी●★
सहस्र★
सहस्ररश्मि★
सहाध्यायी●★
सहायक★
सहायभूत★
सहित★
सहिष्णु★

सहेतुक★
सह्याद्रि★
सांकेतिक★
साजूक
साथीदार
साध्वी★
साधित★
साधु★
साबूदाणा
सामग्री★
सामसूम
सामाजिक★
सामिलनामा
सामीप्य★
सारथि★
सारूप्य★
सार्वत्रिक★
सालिना
सावित्री★
सांसर्गिक★
साहजिक★
साहसी●★
साहाय्य-साह्य★
साक्षिदार
साक्षी●★
सिंदूर★

सिंधु★
सिद्धांत
(सिद्ध+आंत)
सिद्धान्त
(सिद्ध+अन्त)★
सिद्धि★
सिंह★
सुकीर्ति★
सुकृती●★
सुखासीन★
सुखार्थी●★
सुखोपभोगी●★
सुगंधि★
सुंदरी★
सुधांशु★
सुधी★
सुनीत★
सुपीक
सुपूर्द
सुरयुवति★
सुरक्षित★
सुरुवात
सुवासिक★
सुशिक्षित★
सुशोभित★

सुस्थिति★
सुहृद्★
सुज्ञ★
सूचि–ची★
सूत-कताई
सूनु★
सूफी
सूरि★
सृष्टि★
सेतु★
सेनानी★
सेन्द्रिय★
सैनिक★
सोज्ज्वल★
सोपीव
सोयरीक
सोयिस्कर
सोशीक
स्कंदपुराण★
स्कंध
(खांदा, अध्याय)★
स्तुति★
स्थंडिल★
स्थविर★
स्थाणु★

स्थानिक★
स्थानीय★
स्थापित★
स्थायिभाव★
स्थायी●★
स्थिति★
स्नायु★
स्नेही●★
स्पष्ट★
स्फटिक★
स्फुलिंग★
स्फूर्ति★
स्मृति★
स्त्री★
स्वप्नाळू
स्वयंभू★
स्वर्गवासी●★
स्वर्गीय★
स्वस्तिक★
स्वादु★
स्वादिष्ठ★
स्वामिचरण★
स्वामित्व★
स्वामी●★
स्वार्थी●★

ह

हकीगत	हिडीस	हिरिरी
हकीम	हितगूज	हिंस्र★
हत्या★	हितवादी◆★	हुकूम
हनुमान्★	हितशत्रु★	हुकुमशाही
हमीदार	हितेच्छु★	हुजूर
हरिण★	हितैषी◆★	हुतुतू
हरिणी★	हिंदीतर	हुद्दा
हवि★	(हिंदी+इतर)	हुद्द्याचा
हस्ती◆★	हिंद्वितर	हुशार
हस्तिदंत★	(हिंदु+इतर)	हृदयस्पर्शी◆★
हळूहळू	हिमाद्रि★	हृषीकेश★
हानि★	हिमांशु★	तु★
हाहाकार★	हिरण्यकशिपु★	

क्ष

क्षणभंगुर★	क्षयी◆★	क्षुद्र★
क्षणिक★	क्षिति (पृथ्वी)★	क्षेत्रभूमि★
क्षत्रिय★	क्षितीश★	क्षेत्रवासी◆★

ज्ञ

ज्ञाति★ ज्ञानी◆★

—o—

शारदा-गौरव-ग्रन्थ-माला...८

श्रीशिवराज्योदयम्

महाकविः डॉ. श्री. भा. वर्णेकर

मूल्यं ४० रूप्यकाः

शारदा-गौरव-ग्रन्थमाला ... ३०

अप्पाशास्त्रि-चरितम्

पं. वासुदेवशास्त्रि-औदुम्बरकरः

मूल्यं ४० रूप्यकाः

शारदा-गौरव-ग्रन्थमाला

पुष्पम्	लेखकः	मूल्यम्
२. वात्सल्यरसायनम्	डॉ. श्री. भा. वर्णेकर	१.००
४. श्रीरामकृष्णपरमहंसीयम्	डॉ. श्री. भा. वर्णेकर	१.२५
५. बालकानां जवाहरः	पं. विघ्नहरि भा. देव	१.००
६. श्रीमान् विन्स्टनः चर्चिलः	पं.वा.ना.औदुम्बरकरशास्त्री	१.००
७. अप्पाशास्त्री : साहित्यसमीक्षा	प्रा. अशोक अकलूजकर	२.००
८. श्रीशिवराज्योदयम्	डॉ. श्री. भा. वर्णेकर	४०.००
९. 'समानमस्तु वो मनः'	डॉ. ग. बा. पळसुले	३.००
१०. मराठी-संस्कृत-शब्दकोषः	जोशी-परांजपे-गाडगीळ	२५.००
११. भूपो भिषक्त्वं गतः	पं. ग. पां. लोण्ढेशास्त्री	१.००
१२. विनायक-वीर-गाथा	डॉ. ग. बा. पळसुले	३.००
१३. आङ्ग्ल-लघु-काव्यानुवादमाला	पं. ल. ज. खरे	२.००
१४. श्रीराजयोगभाष्यम्	डॉ. चि. त्र्य. केङ्घे	५.००
१५. मुक्तक-मञ्जूषा	पं. दि. दा. बहुलीकर	२.००
१६. ललित-गीता-लहरी	पं. ओगेटि परीक्षित्शर्मा	१.५०
१९. संस्कृत-प्रगति-पथे कः तिष्ठति ?	पं. ल. म. चक्रदेव	२.००
२०. शाङ्कर-दिग्विजयः	श्रीविद्यारण्यः	८.००
२१. शिष्यलेखः (चन्द्रगोमिपादः)	डॉ. प. ल. वैद्य	५.००
२२. महात्म-चरितम्	पं. पं. ना. पाठक	२.००
२३. स्तोत्र-पञ्चदशी	पं. म. स. आपटीकर	१.००
२४. धन्येयं गायनी कला	डॉ. ग. बा. पळसुले	१.००
२५. विवेकानन्द-चरितम्	डॉ. ग. बा. पळसुले	१०.००
२६. शारदा-प्रसादः	पं. दत्तात्रेयशास्त्री दाणी	२.००
२७. अरविन्दचरितम्	पं. यज्ञेश्वरशास्त्री	३.००
२८. धन्योऽहं धन्योऽहम्	डॉ. ग. बा. पळसुले	५.००
२९. खेटग्रामस्य चक्रोद्भवः	डॉ. ग. बा. पळसुले	१.००
३०. अप्पाशास्त्रि-चरितम्	पं. वा. ना. औदुम्बरकर	४०.००

प्राप्तिस्थानम् – 'शारदा' कार्यालयम् [illegible]

८०-१०

३

८

महाराष्ट्र ग्रंथोत्तेजक संस्था, पुणें
(डे. व्ह. ट्रा. सोसायटी, पुणे)
१३३, सदाशिव पेठ, पुणे ३०

एकमेव लोकप्रिय संस्कृत पाक्षिक

शारदा

संपादकः वसन्त अ. गाडगीळ.

खजिना महाल, ४२५, सदाशिव पेठ, पुणें ३०

वार्षिक मूल्य–रुपये १०–००

आजच ग्राहक व्हा

आणि

मातृभाषा समृद्ध करा !